

5-120 (2e.)

(NATURAL HISTORY)

- 8 JUL 1985

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de
VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE

van de
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

ISSN 0771-5277

Redactieadres : W.O. De Prins, Diksmuidelaan 176, B-2600 Antwerpen (Belgium)

Tel. 03/322.02.35

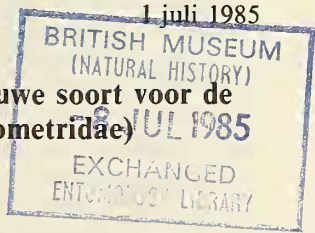
Jaargang 13, nummer 3

1 juli 1985

Chloroclystis chloerata MABILLE, een nieuwe soort voor de Belgische fauna (Lepidoptera : Geometridae)

door

Alex RIEMIS

Abstract. *Chloroclystis chloerata* MABILLE, a new species to the Belgian fauna (Lepidoptera : Geometridae). On 7th July 1984 the author caught a series of *Eupithecia*. Most of the specimens belonged to *E. subfuscata* HAWORTH, but two of them turned out to be *Chloroclystis chloerata* MABILLE, a species that is mentioned here for the first time in Belgium. The author discusses its distribution in Europe.

Résumé. *Chloroclystis chloerata* MABILLE, espèce nouvelle pour la faune belge (Lepidoptera : Geometridae). L'auteur récolta une série d'*Eupithecia* à Petit-Han (prov. Luxembourg) le 7 juillet 1984. La plupart des exemplaires s'avèrent être *E. subfuscata* HAWORTH, mais deux exemplaires appartiennent à l'espèce *Chloroclystis chloerata* MABILLE, une espèce signalée ici pour la première fois de Belgique. L'auteur commente la répartition de cette espèce en Europe.

Tijdens een lichtvangst op 7 juli 1984 te Petit-Han (provincie Luxemburg), verzamelde ik o.a. een reeks *Eupithecia*'s. Bijna alle exemplaren bleken *E. subfuscata* HAWORTH te zijn. Twee exemplaren evenwel konden onmogelijk aan de hand van uiterlijke kenmerken gedetermineerd worden. Ze deden zowel denken aan *Chloroclystis debiliata* HUEBNER als aan *C. rectangulata* L. Zekerheid werd pas verkregen door het prepareren van de genitaliën. Deze preparaten toonden duidelijk aan dat het twee wijfjes van *C. chloerata* MABILLE betrof.

Chloroclystis chloerata werd tot op heden nog niet vermeld uit België. De rupsen leven in april-mei in de knoppen en bloemen, en zeldzamer ook in de heel jonge scheuten, van sleedoorn (*Prunus spinosa* L.). In het noorden wordt ook *Prunus padus* als voedselplant vermeld. De soort overwintert als ei. De vlinder heeft één generatie per jaar. In de gematigde streken vliegt de soort van mei tot juli. Meer noordelijk daarentegen loopt de vliegtijd van einde juni tot begin augustus. Als biotoop wordt vermeld : woudranden, kreupelhout, struikgewas, omheiningen van velden (SKOU, 1984).

De verspreiding van *C. chloerata* gaat van het Amoer- en Ussuridistrikt in Oost-Siberië doorheen Centraal-Azië en de Kaukasus tot in Rusland en West-Europa, en van Midden-Skandinavië tot het noordelijk deel van het Middellands Zeegebied. In Noord-Europa komt de soort voor in Denemarken, Noorwegen, Zweden, Finland, Estland, Letland, Litouwen, Polen, Oosten West-Duitsland. In de Alpen komt de soort voor tot 1500 m.

Wat de verspreiding meer in onze omgeving betreft : *C. chloerata* is in Frankrijk gekend van enkele centrale en noordelijke departementen. Zo vermeldt LHOMME : Calvados, Indre, Oise, Seine, Seine-et-Oise. K. STAMM vermeldt de soort voor het Rheinland en Westfalen uit volgende streken : Taunus, Eifel, Mittelsheim en Nale. In het Saarland blijkt de soort zeldzaam te zijn. W. SCHMIDT-KOEHL geeft enkele vindplaatsen, maar stipt wel aan dat *C. chloerata* gemeenschappelijk werd kan worden met *C. rectangulata*. Dat de vlinder in geheel Duitsland als zeldzaam wordt beschouwd, blijkt wel uit het feit dat PRETSCHER de soort op zijn rode lijst van bedreigde vlinders in de BRD plaatst.

In Engeland werd de soort ontdekt door een kweek uit rupsen, op 16-iv-1971 geklopt uit *Prunus spinosa* bij Effingham, Surrey. In de loop van 1972 werden rupsen gevonden in vele lokaliteiten van Zuid-Engeland, van Essex tot Gloucestershire, en ook in de verzamelingen werden talrijke exemplaren gevonden, waaruit blijkt dat de soort reeds lang voorkomt op de Britse eilanden.

In Nederland werd de soort voor het eerst gesignaleerd op 27-v-1976. Dit exemplaar werd ex larva verzameld te Eijs (Limburg). Op 30-iv-1980 werd een rups op sleedoorn gefotografeerd op de Sint-Jansberg, eveneens in Limburg. Te Deventer werden in mei 1983 vier exemplaren gekweekt waarvan de rupsen uit de bloemen van sleedoorn geklopt werden.

Op de meeste plaatsen werd *C. chloerata* vroeger als een zeldzaamheid beschouwd. Maar door gericht zoeken naar de rupsen konden in recente tijd veel meer vindplaatsen van deze soort ontdekt worden (WEIGT, 1976). De vlinder schijnt slechts zelden door licht aangetrokken te worden. De voedselplant, *Prunus spinosa*, komt echter op de meeste plaatsen voor in België. Ik ben er dan ook van overtuigd dat door een intensief zoeken naar de rupsen tal van nieuwe vindplaatsen kunnen ontdekt worden.

Literatuur

- De Man, R., 1984. *Chloroclysta chloerata* (MABILLE) (Lepidoptera : Geometridae). *Ent.Ber.*, Amst. 44 : 130.
- Forster, W. & T.A. Wohlfahrt, 1973-1981. Die Schmetterlinge Mitteleuropas. Band V. Spinner (Geometridae), Stuttgart, p. 193, T. 18.
- Langohr, G.R., 1977. Nieuwe en minder gewone Lepidoptera voor de Nederlandse fauna. *Ent. Ber.*, Amst. 37 : 133-137.
- Lhomme, L., 1923-1935. Catalogue des Lépidoptères de France et de Belgique, Vol. 1. Douelle, Lot, p. 556, nr. 1417.
- Members of the British Entomological and Natural History Society, 1981. An identification Guide to the British pupae. London.

- Oord, W., 1985. *Chloroclystis chloerata* (MABILLE) (Lepidoptera : Geometridae). *Ent.Ber.*, Amst. 45 : 10.
- Pelham-Clinton, E.C., 1972. *Chloroclystis chloerata* (MABILLE, 1870), a geometrid moth new to the British list breeding in Southern England. *Entomologist's Gazette* 23 : 151-152.
- Pretschner, P., 1977. Rote Liste der in der Bundesrepublik Deutschland gefährdeten Tierarten. Teil II - Wirbellose ; 4. Gross-Schmetterlingen, Macrolepidopteren s.l. (Insekten). *Natur und Landschaft* 52 : 164-168, 10 fig. und 210-215, 14 fig. Verlag W. Kohlhammer GmbH, Stuttgart.
- Schmidt-Koehl, W., 1979. Die Gross-Schmetterlinge des Saarlandes. Teil 2. *Abh. ArbGem. Tier- und Pflanzengeogr. Heimatforsch. Saarland* 9, Saarbrücken, p. 156, nr. 634.
- Skou, P., 1984. Nordens Målere (Danmarks Dyreliv Bind 2). Fauna Bøger & Apollo Bøger, København & Svendborg, 332 p., 358 fig., 24 pl.
- Stamm, k., 1981. Prodrömus der Lepidopteren-Fauna der Rheinlande und Westfalen, p. 203 nr. 978.
- Staudinger, O. & H. Rebel, 1901. Catalog der Lepidopteren des Palaearktischen Faunengebietes. Berlin, p. 320 nr. 3662.
- Van Rompaey, R. & L. Delvosalle, 1972. Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora, Pteridofyten en Spermatofyten. Brussel, kaart 343.
- Weigt, H.J., 1976. Die Blütenspanner Westfalens (Lepidoptera : Geometridae). Teil 1. Die Imagines und ihre Verbreitung. *Dortm. Beitr. Landeskunde, Naturwiss. Mitt.* 10 : 61-154.
- Riemis A. ; Rerum-Novarumlaan 41, B-2300 Turnhout.

Boekbespreking

Zander & Böttcher : *Krankheiten der Biene (Handbuch der Bienenkunde)*

16 x 23 cm, 408 p., 111 (meestal zwart-wit) foto's, 8 p. met kleurfoto's, Verlag Eugen Ulmer, Postfach 70 05 61, D-7000 Stuttgart 70, 1984, gebonden, DM 88.- (ISBN 3-8001-7413-8).

Dit boek is de nieuwste uitgave van het standaardwerk uit 1910 van E. ZANDER, één van de pioniers van de bijenteelt en bijenkunde uit het begin van deze eeuw en naar wie een bekend bijenkasttype genoemd is. Het is heruitgegeven en up to date bewerkt door Dr. F.K. BOETTCHER, vandaar de dubbele auteursnaam. Tesaamen met andere bijgewerkte heruitgaven van Zander's boeken (Haltung und Zucht der Biene; Der Honig en Die Bienenweide) vormt het Handbuch der Bienenkunde.

De hoofdbrok wordt ingenomen door de ziekten van het broed enerzijds en van de volwassen bijen anderzijds (tesamen 228 p.). Niet alleen de bekende, economisch belangrijke ziekten als varroatose, acariose enz. worden besproken, ook zaken als paratyfus en virusparalyse worden niet terzijde gelaten. De ziekteverwekker zelf, de verspreiding, symptomten en diagnose worden uitvoerig behandeld, evenals de bestrijding met chemotherapeutische of bedrijfskundige maatregelen. Natuurlijk wordt aan de belangrijkste ziekten de meeste stof gespendeerd, b.v. 17 p. voor de ziekte die momenteel in het centrum van de belangstelling staat : de gevreesde varroatose.

Daarnaast zijn er ook nog enkele hoofdstukken over wettelijke bepalingen inzake de bestrijding van besmettelijke bijenziekten, over niet-besmettelijke verschijnselen als de roer- en de meziekte, over vergiftigingen, teratologische aandoeningen, parasieten en commensalen. Bij de laatste twee groepen zitten voor de entomologen enkele oude bekende als *Galleria mellonella* en *Phaenanthus triangulum*.

Een uitgebreide literaturopgave (van 40 p.), gerangschikt naar onderwerp, en een alfabetisch zaakregister ontbreken niet. Dit boek richt zich zowel tot de professionele wetenschapper als tot de geïnteresseerde amateur-imker. Toch komt een zekere vertrouwdheid met bakteriologische en veterinaire terminologie van pas. Het zoveelste wetenschappelijk boek uit de stal van Eugen ULMER, bekend om zijn met Duitse degelijkheid uitgegeven werken.

Dr.med.vet. R. De Jonghe